

Нагальні проблеми щодо активізації зайнятості населення в контексті реалізації державних цільових програм

О. МОВЧАН

Міністерство соціальної політики України
м. Київ

В статті визначені новітні підходи державної політики щодо активізації сприяння зайнятості населення в контексті реалізації державних цільових програм.

В статье определены новые подходы государственной политики по активизации содействия занятости населения в контексте реализации государственных целевых программ.

The article is devoted to new approaches in state policy for intensification of employment support in the context of realization of state programs.

Ключові слова: державні цільові програми, інфраструктурні проекти, робочі місця, регіони, моніторинг, зайнятість.

Постановка проблеми. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку країни ситуація у сфері зайнятості населення, у першу чергу, зумовлюється існуючими проблемами розвитку економіки і соціальної сфери та дієвістю державної політики щодо розв'язання цих проблем.

Серед нагальних проблем сфери зайнятості населення ми виділяємо недостатню економічну активність населення, значні обсяги нелегальної (тіньової) зайнятості, наявність кількісно-якісних диспропорцій між попитом на робочу силу та її пропозицією, регіональні диспропорції відтворення системи робочих місць, невідповідність якості робочої сили потребам розвитку економіки та соціальної сфери, недосконалість організаційно-правових, економічних механізмів та важелів державного регулювання трудової міграції тощо.

Ці риси негативно впливають на можливості працевлаштування незайнятих громадян та задоволення потреби роботодавців у працівниках, відповідної кваліфікації.

Нагального розв'язання потребує проблема зайнятості населення сіл, селищ та малих монофункціональних міст, яка є наслідком передусім недос-

татньої державної підтримки розвитку виробничої та соціальної інфраструктури регіонів.

Одним із головних напрямів соціальної політики держави є забезпечення ефективної зайнятості населення, орієнтованої на підвищення використання його трудового потенціалу. Для цього необхідно створювати нові високотехнологічні та високопродуктивні робочі місця.

На сьогодні для України характерне таке становище, коли безробіття формально зменшується, але кількість людей з низькими доходами залишається значною. Так, у 2009 р. рівень безробіття становив 8,7%, у 2010 р. – 8,1%, у 2011 р. – 7,9%, у 2012 р. – 7,4%¹, у 2013 р. – 7,2%². Частка бідного населення відповідно до критерію національного (фактичного) прожиткового мінімуму в 2009 р. становила 26,4%, у 2010 р. – 24,1%, або майже кожний четвертий в 2011 р. – 26,5%, в 2012 – 26,2%. За цих умов система робочих місць виступає як важливий елемент не тільки регулювання ринку праці і зайнятості населення, але й рівня життя.

Ситуація, що склалася у сфері зайнятості населення, вимагає новітніх підходів до розв'язання проблеми поєднання ефективності й повноти трудової зайнятості населення.

¹Статистичний щорічник України за 2012 рік, Державна служба статистики України, Київ, ТОВ «Август Трейд», 2013 р., С. 345.

²Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за регіонами у 2013 році [Електронний ресурс]//Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Мета дослідження полягає у визначенні існуючих проблем у сфері зайнятості населення та визначення шляхів їх розв'язання, зокрема, завдяки активізації зайнятості населення в контексті реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів.

Виклад основного матеріалу. Прийнятий в 2012 р. Закон України «Про зайнятість населення»³ важливе місце відводить створенню нових робочих

місць. Стаття 25 Закону спрямована на реалізацію державної політики у сфері сприяння зайнятості населення під час реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів, якими передбачено створення нових робочих місць.

Реалізація державної політики у сфері зайнятості населення і зокрема щодо створення робочих місць потребує по-перше, розробки Порядку визначення обсягів створення нових робочих місць під час ре-

Етап I. Розробка державних цільових програм та інфраструктурних проектів

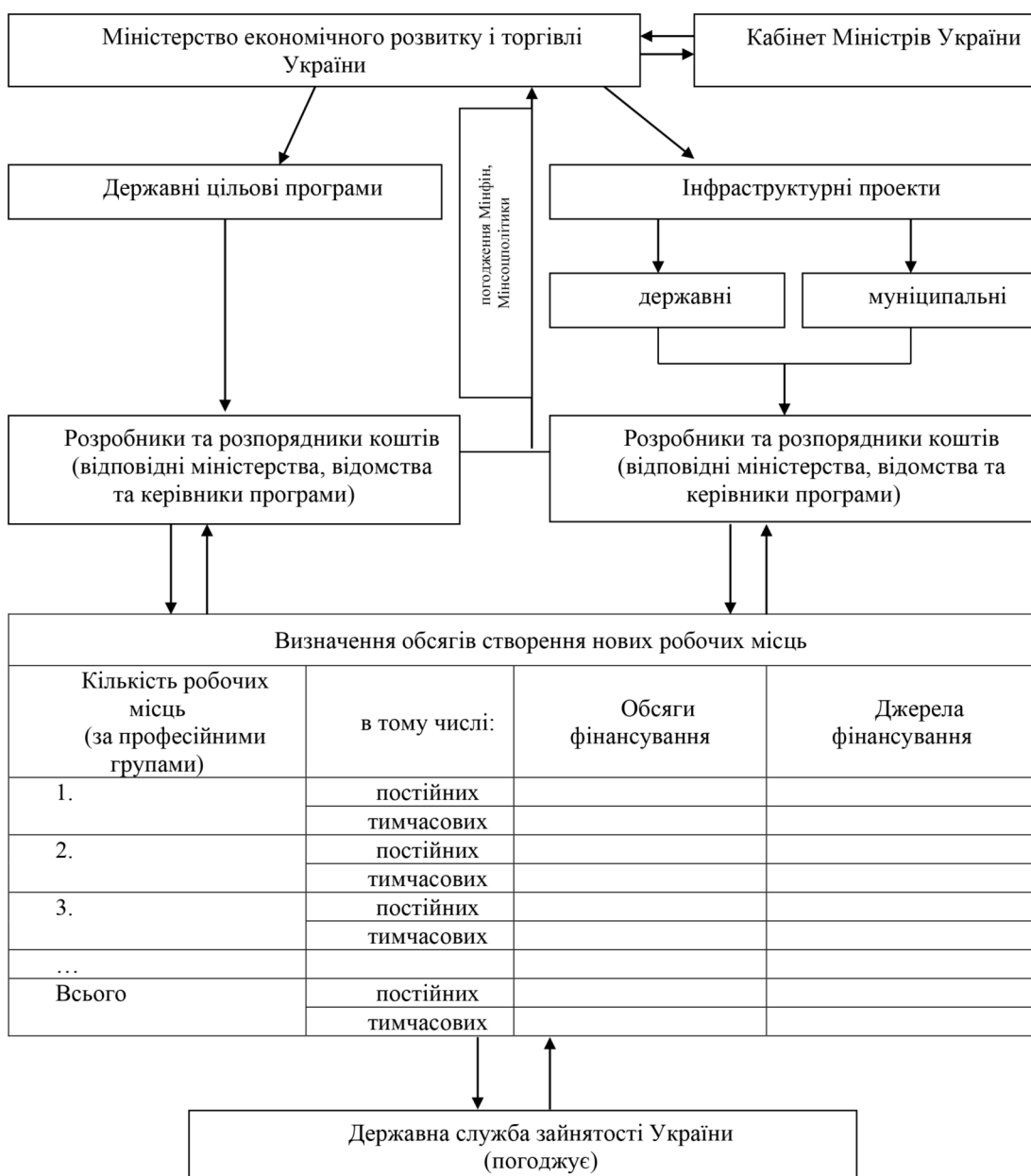

Рис. 1. Організаційна схема визначення обсягів створення нових робочих місць

³Закон України «Про зайнятість населення», Урядовий кур'єр, 12 вересня 2012 р., №164, С. 10

лізації державних цільових програм (ДЦП) та інфраструктурних проектів (ІП).

По-друге, визначення обсягів створення нових робочих місць відповідно до Порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України.

По-третє, узгодження обсягів працевлаштування безробітних на створені робочі місця з територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції.

По-четверте, проведення моніторингу працевлаштування безробітних на робочі місця створені під час реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів.

Розробка Порядку диктується необхідністю активізації використання незайнятого населення України під час реалізації ДЦП та ІП.

Організація роботи щодо визначення обсягів створення нових робочих місць складається з двох етапів:

Етап 1. Визначення обсягів створених нових робочих місць під час розробки державних цільових програм та інфраструктурних проектів у професійному розрізі та за джерелами фінансування на відповідний період (рис. 1).

Послідовність визначення кількості створення робочих місць на етапі розроблення державних цільових програм та інфраструктурних проектів має бути наступною.

На рівні розробників:

- визначення обсягів створення нових робочих місць (постійних, тимчасових), в тому числі за професіями (спеціальностями) та за джерелами фінансування;

- узагальнення інформації про розроблення виконавцями обов'язкових заходів щодо збереження існуючих та створення нових робочих місць та здійснення контролю за їх виконанням;

- підготовка заходів щодо визначення обсягів створення нових робочих місць (постійних, тимчасових) та узагальнення їх в установленому порядку.

На рівні виконавців:

- виконання заходів і завдань програми, зокрема щодо створення нових робочих місць і подання відповідних звітів у встановленому порядку;

- визначення та подання переліку спеціальностей (професій), необхідних для працевлаштування осіб на нові робочі місця (додаток до договору);

- визначення та подання переліку професій (спеціальностей), необхідних для забезпечення реалізації програми та які потребують професійного навчання та перенавчання;

- подання інформації щодо кількості створених нових робочих місць головному розпоряднику бюджетних коштів (державному замовнику) та місцевому органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування і органу державної статистики за

місцем знаходження виконавця для узагальнення, форма подання інформації визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Етап 2. Визначення обсягів створених нових робочих місць під час реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів у професійному розрізі та за джерелами фінансування за звітний період (рис. 2).

Послідовність визначення кількості створення робочих місць на етапі реалізації Державних цільових програм та інфраструктурних проектів має бути наступною.

На рівні розробників:

- узагальнення інформації від виконавців, залучених до реалізації Державних цільових програм та інфраструктурних проектів, про визначення обсягів створених нових робочих місць (постійних, тимчасових);

- визначення на основі опрацьованої інформації обсягів фактично створених нових робочих місць (постійних, тимчасових), в тому числі за професіями (спеціальностями) та за джерелами фінансування, з них для подання її Міністерству соціальної політики;

- підготовка та оцінка щорічних звітів про результати виконання програми щодо створення нових робочих місць, а в разі потреби – проміжних звітів;

- підготовка та опублікування в офіційних друкованих виданнях заключного звіту про результати виконання програми, зокрема щодо створення нових робочих місць.

На рівні виконавців:

- виконання заходів і завдань програми, зокрема в частині створення нових робочих місць і подання відповідних звітів у встановленому порядку;

- погодження чисельності працевлаштованих безробітних та потреби у професійному навчанні;

- укладання договору з Державною службою зайнятості про працевлаштування;

- укладання договору з Державною службою зайнятості про професійне навчання та перенавчання безробітних;

- організація професійного навчання та перенавчання безробітних;

- надання інформації щодо реалізації заходів Державних цільових програм та інфраструктурних проектів в частині визначення обсягів створення робочих місць розробникам програм (табл. 1).

Розглянемо проблеми, що виникають на етапі розробки ДЦП та ІП і визначення розподілу бюджетних ресурсів між учасниками реалізації Проектів.

- по-перше, не всі ДЦП та ІП формують цільові соціальні показники, які мають враховувати загаль-

Етап II. Реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів

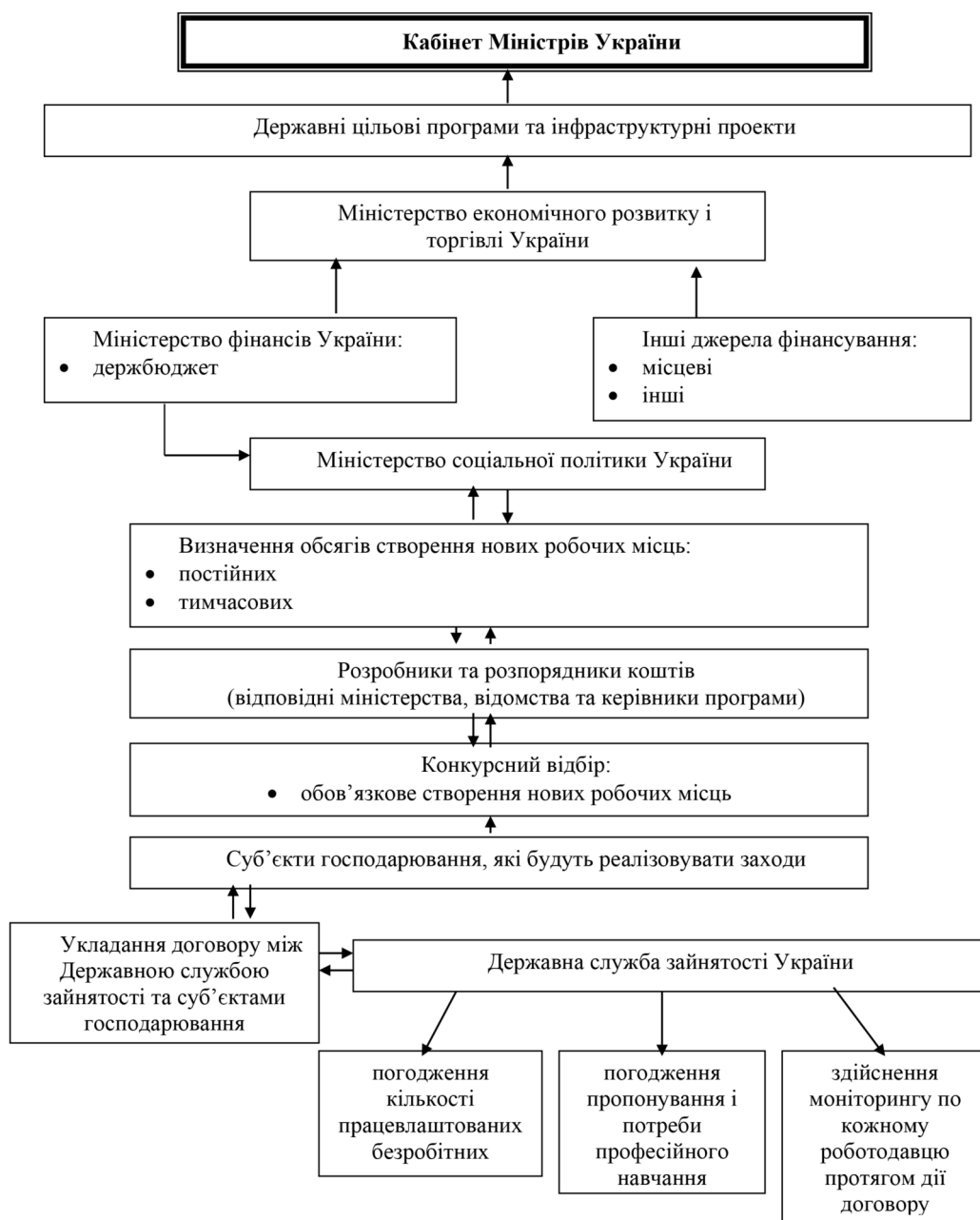

Рис. 2. Організаційна схема визначення обсягів створення нових робочих місць

ні обсяги створюваних робочих місць, їх структуру, якісні характеристики, очікувані результати щодо працевлаштування осіб на робочі місця.

Мінсоцполітики було проаналізовано 27 ДЦП, розробниками яких були Мінагрополітики, Міненергорозвитку, Міненерговугілля, Мінприроди, Мінсоцполітики, Міністерство внутрішніх справ, Мінмолодьспорту, Мін'юст, МОЗ, МОН, Мінрегіон, Нацдержслужба, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження, Державна служба технічного регулювання, Держінформатики, Укравтодор.

Мета цих програм спрямована на розв'язання екологічних та соціально-економічних проблем, створення сприятливих умов для динамічного розвитку пріоритетних галузей економіки, якісної підготовки кадрових ресурсів тощо.

Проте такий соціальний показник, як створення робочих місць, передбачили тільки 3 розробники, а саме: в Мінагрополітики в державній цільовій програмі реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 р. (близько 8 тис. нових робочих місць); в Міненерговугілля – в Державній цільовій економічній програмі «Ядерне

Таблиця 1

Заходи щодо реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів у частині визначення обсягів створення нових робочих місць

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Значення показників					
			усього	у тому числі за роками				
				2010	2011	2012	2013	2014
	Економічні, в тому числі	осіб						
	Кількість створених нових робочих місць, в тому числі:	-//-						
	постійних	-//-						
	тимчасових	-//-						
	Обсяги коштів на створення нових робочих місць	гривень						
	Джерела фінансування:	-//-						
	- державний бюджет	-//-						
	- місцеві бюджети	-//-						
	- інші джерела	-//-						
	Соціальні, в тому числі	осіб						
	Працевлаштування на створені нові робочі місця осіб, всього	-//-						
	в тому числі з числа безробітних	-//-						
	Потреба у професійному навчанні, всього	-//-						
	в тому числі через Державну службу зайнятості	-//-						

паливо України» (зберегти 9,4 тис. робочих місць); в Держрибагентстві Державна цільова економічна програма розвитку рибного господарства на 2012–2016 рр. (створити 5 тис. додаткових робочих місць). Чотирма розробниками зазначено тільки, що передбачається зберегти та створити нові робочі місця, але не вказано яка їх кількість. У інших розробників цей показник зовсім відсутній.

➤ по-друге, не встановлюються міри відповідальності за дотримання таких цільових показників щодо створення робочих місць;

➤ по-третє, не враховуються показники обсягів і структури створення робочих місць в системі критеріїв вибору підприємств, що залучаються до реалізації ДЦП та ІП. В результаті, поширені процедури вибору підприємств для участі у реалізації ДЦП та ІП, практично, ігноруються пріоритети державної політики зайнятості. На нашу думку, вони мають бути тим більш значущим критерієм відбору підприємств для участі в реалізації ДЦП та ІП, чим більш напружена ситуація на ринку праці в регіоні, тим більший потенціал позитивного впливу на зайнятість має реалізація таких Програм в регіоні;

➤ по-четверте, відсутня статистична база для аналізу кількісних характеристик впливу реалізації ДЦП та ІП на зайнятість населення (в тому числі за показником створення/ліквідації робочих місць з урахуванням їх якісних характеристик) у зіставлен-

ні з масштабами витрачання фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів. Таким чином, фінансове забезпечення як основа раціонального використання державних ресурсів не враховує результативності реалізації ДЦП та ІП щодо досягнення цілей і виконання завдань державної політики зайнятості.

Важливою умовою ефективного, з точки зору досягнення цілей державної політики зайнятості, планування розподілу ресурсів бюджетів та залучених під державні гарантії коштів в межах ДЦП та ІП є зіставлення показників комплексного впливу реалізації таких проектів на зайнятість населення в регіоні й Україні загалом із масштабами витрат бюджетних і залучених під державні гарантії ресурсів і використання результатів таких зіставлень, як важливого критерію прийняття рішень.

Проблеми, які виникають на етапі реалізації ДЦП та ІП. Зокрема, проблема активного використання підрядних та субпідрядних організацій, масштабних закупівель імпортованих ресурсів підприємствами, що залучаються до реалізації ДЦП та ІП. Результатом стає вихід значної частки виділених бюджетних і залучених під державні гарантії коштів за межі сфери зайнятості населення України й, відповідно, нівелювання кумулятивного ефекту, який слугує важливою запорукою дієвості державних витрат для сприяння розширенню зайнятості населення зага-

лом і в процесі реалізації ДЦП та ІП. Відповідно, необхідна розробка фінансових механізмів, що сприятимуть замиканню проміжного споживання підприємств, залучених до реалізації ДЦП та ІП в межах сфери зайнятості населення України.

Під час реалізації ДЦП та ІП виникає необхідність проведення моніторингу створення нових робочих місць, особливо моніторингу працевлаштування безробітних на створені нові робочі місця в галузях економіки та регіонах.

На сьогодні наявна інформаційна база не дозволяє відслідковувати і оцінювати обсяги і структуру створених у процесі реалізації ДЦП та ІП робочих місць порівняно з масштабами фінансових ресурсів, що надходять до підприємств, залучених до такої реалізації, з їх джерелами та напрямками використання.

Все це обумовлює необхідність розробки методичних рекомендацій щодо проведення моніторингу створення робочих місць.

Для цього, по-перше, потрібна система показників, що характеризують процеси створення робочих місць на підприємствах, залучених до реалізації ДЦП та ІП, яка має відображати соціально-економічний ефект щодо масштабів та структури сфери зайнятості від використання коштів, що освоюються на підприємстві в процесі реалізації ДЦП та ІП.

Крім того, ці показники мають розраховуватися з такою періодичністю та охоплювати такі об'єкти, щоб забезпечити можливість порівняння масштабів соціально-економічного ефекту щодо сфери зайнятості від реалізації ДЦП та ІП.

По-друге, інформація, що одержується в процесі моніторингу створення робочих місць під час реалізації ДЦП та ІП, має забезпечити формування обґрунтованих норм і нормативів витрачання фінансових ресурсів для одержання певних результатів (соціально-економічного ефекту щодо масштабів і структури сфери зайнятості) від періоду підключення вітчизняних підприємств до реалізації ДЦП та ІП. Для цього необхідне формування бази даних із виваженою класифікацією підприємств і окремих груп робочих місць щодо фактичних витрат як на створення робочого місця, так і в розрахунку на одиницю соціально-економічного ефекту щодо масштабів і структури сфери зайнятості підприємства.

По-третє, моніторинг робочих місць, створюваних у процесі реалізації державних інвестиційних проектів, має забезпечувати врахування багатьох аспектів впливу освоєння інвестицій на сферу зайнятості як на підприємствах, залучених до реалізації ДЦП (ДЦП та ІП), так і в регіонах, де вони розташовані й в економіці України загалом, в період освоєння інвестицій та до настання моменту їх окупності.

Обліку підлягатимуть як обсяги створених робочих місць, і тих, що підлягають ліквідації, безпосередньо на підприємствах, що стали об'єктом інвесту-

вання, так і на підприємствах, на яких розміщується замовлення у зв'язку з реалізацією проектів і за рахунок коштів, включених у кошториси проектів.

Програмою сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 р., зокрема у плані заходів передбачено розроблення та надання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту акта про внесення змін до Методики моніторингу створення робочих місць, зокрема з метою введення обліку робочих місць, створених під час виконання інфраструктурних та інвестиційних проектів. Міністерством соціальної політики України розроблено Методику моніторингу створення нових робочих місць (затверджено Наказом Мінсоцполітики 23 вересня 2013 р. №611).

Ця Методика визначає порядок розрахунку, збору та узагальнення показників, що характеризують чисельність осіб, прийнятих на роботу на створені нові робочі місця, та чисельність осіб, звільнених внаслідок змін в організації виробництва і праці, у розрізі адміністративно-територіальних одиниць і за видами економічної діяльності.

Згідно цієї Методики було проведено відслідкування процесів створення робочих місць в цілому по Україні в розрізі регіонів.

Аналіз ситуації за 2013 р. щодо створення робочих місць виявив наступні тенденції:

- в цілому по Україні створено майже 560 тис. робочих місць;

- кожне друге робоче місце 53,9% було створено у 7 регіонах, а саме: в Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Одеській, Львівській, Київській областях та в м. Києві;

- питома вага новостворених робочих місць для юридичних осіб в цілому по Україні становила 50,5%;

- найбільша кількість робочих місць для цих осіб створена у таких регіонах, як Київська (53,9%), Миколаївська (52,8%), Дніпропетровська (51,2%) та м. Київ (75,2%);

- мінімальна питома вага новостворених робочих місць для найманих працівників юридичних осіб мала місце в Чернігівській (23,5%), Івано-Франківській (27,5%), Закарпатській (33,3%), Вінницькій (37,5%), Волинській (38,5%), Херсонській та Черкаській областях (відповідно 39,0 та 39,3%);

- значна частина (49,5%) робочих місць за 2013 р. також створено за рахунок фізичних осіб-підприємців та самозайнятих. Кількість робочих місць для цих осіб, коливалася від 76,5% (Чернівецька область), 72,5% (Івано-Франківська) до 24,8% (м. Київ);

- характеристика за цей період є звільнення осіб у зв'язку зі змінами в організації виробництва, особливо у фізичних осіб. Якщо в цілому по Україні

чисельність звільнених у фізичних осіб становив 66,4%, то у Чернівецькій області чисельність звільнених досягла 84,5%, Волинській області (81,6%), Івано-Франківській, Миколаївській, Одеській, Херсонській областях (79,0-79,5%).

Оскільки результати моніторингу згідно цієї Методики дають узагальнену кількісну характеристику відслідкування процесів створення нових робочих місць для виявлення існуючих проблем та перешкод у цьому процесі Міністерство соціальної політики України разом з науковцями провели анкетування обласних державних адміністрацій та підприємств.

Проведений аналіз щодо створення нових робочих місць в процесі реалізації ДЦП та ІП (за даними анкетних досліджень 27 регіонів України та 292 вітчизняних підприємств в цих регіонах) дозволив виділити системні проблеми в регіонах та сформулювати певні загальні вимоги до побудови системи створення робочих місць.

1. Проблеми зайнятості:

➤ значний рівень безробіття в регіонах та на вітчизняних підприємствах, де створені робочі місця, які не пов'язані з реалізацією ДЦП та ІП;

➤ переважна більшість державних програм і коштів, що виділяються на їх реалізацію, концентрується в областях з порівняно вищим соціально-економічним рівнем розвитку. Тобто більший позитивний вплив таких ДЦП та ІП на зайнятість виявляється не в тих регіонах, які цього потребують більшою мірою;

➤ скорочення кількості створених робочих місць для працівників у юридичних осіб у регіонах, де не реалізується ДЦП та ІП (на 7,2 від. пункта менше проти тих регіонів, де реалізуються ці проекти);

➤ наявність значної кількості низькооплачуваних робочих місць із заробітною платою до 1500 грн. на місяць (за даними анкетування підприємств найбільше серед робітників такі робочі місця становили 47,9%, для працівників, які не потребують спеціальної підготовки 55,8%);

➤ збільшення в порівнянні з 2012 р. кількості робочих місць з рівнем заробітної плати 2500–3500 грн. (найбільше для працівників, які не потребують спеціальної підготовки, зросла майже в 3,3 рази, для службовців кількість таких робочих місць зросла відповідно в 2,4 рази;

➤ скорочення кількості робочих місць з рівнем заробітної плати 3500–5000 грн. і вище для робітників;

➤ загальна орієнтація вітчизняного бізнесу на екстенсивні моделі відтворення виробничого потенціалу підприємств (що виражається в низькій сприйнятливості до новачок, не адаптованості процедур і правил прийняття управлінських рішень та укладання контрактів до вимог динамічного онов-

лення організаційно-технічного рівня виробництва) зумовлює поширення малопродуктивних робочих місць, рівень оплати праці на яких тяжіє до гарантованого державою мінімуму і функціонування яких не спричиняє вагомого позитивного впливу на зайнятість населення. Здебільшого, їх функціонування припиняється одразу після завершення участі підприємств в реалізації ДЦП та ІП, а зайняті на них особи не одержують за період роботи підстав для поліпшення власної професійної і соціальної мобільності.

2. Неefективність використання бюджетних коштів:

➤ бюджетні кошти, які виділяються на державні цільові програми, незначні (бюджетні кошти забезпечують лише можливість виплачувати заробітну плату на неефективних робочих місцях);

➤ бюджетні кошти, що виділені для фінансування проектів, фактично «проїдаються» через оплату праці на підприємствах, залучених до їх реалізації, тобто не створюють передумов зростання продуктивності праці й конкурентоспроможності вітчизняного виробництва.

3. Обмеженість доступу підприємств до фінансових ресурсів:

➤ обмеженість доступу вітчизняних підприємств до кредитних й залучених фінансових ресурсів для організаційно-технічного розвитку загалом і особливо – стосовно довгострокових кредитів для малого і середнього бізнесу, інвестиційна та інноваційна діяльність якого є, як свідчить досвід розвинутих країн, основою розширення сфери продуктивної й гідно оплачуваної зайнятості. При цьому реалізація ДЦП та ІП, за даними проведеного вибіркового обстеження, не сприяє поліпшенню доступу вітчизняних підприємств, що залучаються до їх реалізації – ступінь диверсифікації джерел фінансових ресурсів для створення робочих місць по групі підприємств, залучених до реалізації ДЦП та ІП, менша за аналогічний показник по всіх обстежених підприємствах;

➤ низька розподільча здатність державної фінансової політики, що зумовлює недоступність для переважної більшості вітчизняних підприємств пільг щодо оподаткування та інших обов'язкових виплат в цільові фонди за ознаками етапу життєвого циклу підприємства чи характеристик його інвестиційної чи інноваційної активності. Пом'якшення податкового тиску на підприємства, що здійснюють масштабні (відносно вартості наявного основного капіталу) інвестиції в організаційно-технічний розвиток, дотримуються при цьому соціальних пріоритетів, (зберігають робочі місця чи забезпечують перекваліфікацію та працевлаштування вивільнених працівників) давно стало невід'ємним елементом відносин в системі «державна – підприємство» у всіх розвинутих країнах.

4. Низький рівень інвестиційної та інноваційної діяльності:

► монополізація багатьох ресурсних ринків, що ускладнює інвестиційну та, особливо, інноваційну діяльність вітчизняних підприємств, зумовлює низьку ефективність перетворення освоєваних інвестиційних ресурсів та прибутку на приріст організаційно-технічного рівня виробництва. Досягнення певного поліпшення виробничої ефективності вимагає від вітчизняних підприємств більше витрат, ніж для аналогічних виробництв у країнах зі сприятливішими умовами для реальних інвестицій та інноваційної діяльності. В результаті, переважна більшість коштів, що одержують вітчизняні підприємства в процесі участі в реалізації ДЦП та ПП, не перетворюються на інвестиційні ресурси, а йдуть на поточні витрати підприємств, не спричиняючи жодного поліпшення технологічного рівня виробництва і, відповідно, не сприяючи розширенню сфери продуктивної та гідно оплачуваної зайнятості на довготермінову перспективу.

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки та пропозиції.

Європейська орієнтація України потребує нових підходів до формування і реалізації державної політики щодо зайнятості населення. Практика показує, що залучення громадян до сфери праці важлива як для них самих, так і для держави, тому що підвищується не тільки рівень зайнятості населення, а й їх життєвий рівень.

Необхідною передумовою дієвості державної політики зайнятості виступає розробка і реалізація державних цільових програм, орієнтованих на усунення диспропорцій відтворення системи робочих місць, сприяння розвитку територій, економічний потенціал яких не забезпечує достатні темпи розширення сфери застосування праці.

- В умовах сучасної фінансово-економічної кризи політика держави має бути спрямована на економічне зростання на тривалу перспективу і містить механізм реалізації ключових напрямів антикризового державного регулювання: підвищення інвестиційної активності; проведення ефективної кредитної політики; сприяння зайнятості населення і зокрема, під час реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів.

- З метою підвищення ефективності реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів постає необхідність визначення чітких критеріїв відбору програм, які потребують державного інвестування або державної фінансової підтримки, прозорості та обґрунтованості визначення регіонів та підприємств, що залучаються до реалізації цих програм.

- Розв'язання проблем підвищення активізації зайнятості населення під час реалізації державних

цільових програм та інфраструктурних проектів потребує усунення існуючих недоліків сучасної системи взаємодії державних органів, які відповідають за реалізацію програм.

По-перше, на сьогодні більшість державних цільових програм та інфраструктурних проектів не формують такий цільовий соціальний показник, як створення робочих місць, так як відсутня міра відповідальності за його дотримання, тому необхідно передбачити у всіх державних цільових програмах в розділі «Очікувані результати виконання програми» такий соціальний показник, як «створення робочих місць».

По-друге, постає необхідність створення інформаційної бази даних, яка дозволяє відслідковувати і оцінювати обсяги створених робочих місць в галузях економіки, в регіонах та структурний склад працевлаштованих на ці робочі місця (місцеве населення, іноземці, безробітні).

- Питання залучення безробітних до реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів є одним з головних завдань державної політики. В програмі «Сприяння зайнятості населення та стимулювання створення робочих місць на період до 2017 р.» одним із напрямів політики у сфері зайнятості є активізація співпраці виконавців державних цільових програм і Державної служби зайнятості.

В умовах економічної кризи постає необхідність підняття якості роботи Державної служби зайнятості на новий рівень, віддаючи перевагу активним діям, зокрема: укомплектуванню безробітними створених робочих місць під час реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів; визначенню їх потреби у професійному навчанні; здійсненні моніторингу по кожному роботодавцю протягом дії договору між державною службою зайнятості та суб'єктами господарювання, які реалізують заходи програм.

- Значну роль в реалізації державних цільових програм та інфраструктурних проектів відіграють прямі інвестиції, які позитивно впливають на розвиток соціально-трудових відносин, оскільки вони є потужним джерелом створення нових робочих місць. Підґрунтям створення ефективних робочих місць, а також основою формування системи робочих місць є стратегія інноваційно-інвестиційного розвитку.

Україна має подолати технологічне відставання і розрив у рівні розвитку з іншими країнами та створити передумови для наближення пріоритетних галузей до «економіки знань». Інноваційний розвиток економіки України є безальтернативним вектором її подальшого руху, здатний забезпечити економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності країни.